

## הבדיקות של תכולת הפרוגסטרוון בחלב כאינדיקטור למצב הפוריות של הפרה

תגובה לרשימה של מ. פלמון, "בדיקות הריון בדואר", שהופיעה בחוברת 144

ידי כך אם מצבי חוסר-תאנה (un-oestrus) הינם תוצאה מאי-פעילות השחלות או מאי-צפייה מס' פקת לגילוי ייחומים. כאשר נהיה בטוחים, שאכן חלות עליות וירידות ברמת ההורמון, כלומר ישנם ייחומים, נוכל להמליץ אך ורק על הגברת המא-מצים לגילוי הדרישות. והיה ויתברר, שרמת הפרוגסטרוון בחלב הינה נמוכה לאורך זמן, נוכל לקשור תופעה זו, למשל, בממשק הזנה בלתי-מתאים ולנסות לשפרו.

שימוש חשוב נוסף נוכל לעשות בבדיקה בעד-רים בהם רב מספר הפרות שאינן חוזרות לדרישה לאחר ההזרעה ומתגלות כריקות בהגיען לבדיקת ההריון. כאן, תעזור לנו בדיקה בימים 21—25 לאחר ההזרעה, כדי לוודא שהפרה אינה הרה. אם לא מוצאים עליה ברמת ההורמון בחלב, אפשר לטפל בפרה ללא דיחוי בהתאם לממצאים, שכן שיטה זו יעילה מאד כדי לוודא שפרה אינה הרה.

הסיבה העיקרית להבדלים בהסקת המסקנות מתוצאות הבדיקות נעוצה במצבים שאנו מכירים בכל עדר, כגון תמותת עוברים או ספיגת ולדות. תופעה זו יכולה לקרות גם לאחר הימים 21—25 מההזרעה, המועד בו עורכים את הבדיקה, ואז מתארך מחזור הייחום של הפרות האמורות ל-25—35 יום.

**לסיכום** — השיטה של בדיקת רמת הפרוגסטרוון בחלב בימים 21—25 לאחר ההזרעה הינה טובה ויעילה, על מנת להשיג אינפורמציה לגבי כמה אספקטים של מצב הפוריות של הפרה או העדר; אולם כלל אינה אמינה, כדי לקבוע שפרה זו או אחרת בעדר היא אכן הרה.

**ד"ר ב. מחנאי**

„החקלאית“ — קב' אורים

לנוכח ההתענינות הרבה שלה זכה נושא זה בציבור בעלי המקצוע, הן בארץ והן בעולם, ולאור מספרם הרב של הפרסומים, המחקרים וה-מאמרים ולאור רשימתו של מ. פלמון, ברצוני להתייחס לנושא במספר מלים ולהבהיר ביתר פירוט את יתרונותיה ומגבלותיה של השיטה, על מנת להעמיד את הדברים על דיוקם.

כפי שסיפר מ. פלמון, נהוגה זה מכבר באנגליה קביעת מצב ההריון של הפרות על-ידי קביעת רמת הפרוגסטרוון בדוגמאות מחלבן הנשלחות בדואר לשם בדיקה. יש להדגיש מיד, שכדי לקבל אינפורמציה נכונה וברת משמעות על מצב הפרה — הבדיקות חייבות להיות חוזרות, והדגש הוא על החזרה. בדיקות כאלה, ועבודות בנושא זה נעשו במקומות רבים בעולם, כולל ישראל. לצע-רנו — אמינותן לגבי קביעת מצב ההריון של הפרה אינה גבוהה. באנגליה טוענים לאמינות של 85%, בגרמניה ל-80% ובאילינוי, ארה"ב, היא 70% או אף פחות. כל האמור לעיל מתייחס לקבי-עה, שהפרה אכן נמצאת בהריון. בדיקות אלו אינן מהוות פתרון לקביעת הריונה של הפרה אם מידת הטעות היא 10%—30%.

דרך זו מתאימה למשקים בארצות בהן אין עזרה וטרינרית צמודה, כנהוג בישראל, ויעי-לותה קרובה מאד לזו של קביעת אחוז הבלתי חוזרות 60—90 יום, כפי שמדווח על-ידי שרותי ההזרעה מדי חודש בחדשו.

ברצוני להתייחס במספר מלים לתועלת שניתן להפיק במקרים רבים — בעיקר בעדרים או לגבי פרות עם בעיות פוריות. לדוגמא: נוכל לקבוע בקלות, על-ידי בדיקות חוזרות מדי מספר ימים של רמת הפרוגסטרוון בחלב, את מצב הפוריות המדויק של הפרה או העדר. נוכל לאבחן על-